

Riigikogu sotsiaalkomisjon

sotsiaalkomisjon@riigikogu.ee

Riigikogu rahanduskomisjon

rahanduskomisjon@riigikogu.ee

Sotsiaalministeerium

karmen.joller@sm.ee

Rahandusministeerium

jyrgen.ligi@fin.ee

meie 30.01.2026 nr 4/23

E-sigarettide musta turu ohjeldamine

Eesti on teinud olulisi pingutusi tubakakontrolli poliitika arendamises juba 2000. aastate algusest. Selle keskseks eesmärgiks on olnud üldise suitsetamise levimusemäära vähendamine ja tubakatoodete kättesaadavuse tõkestamine alaealistele. Valdavalt keeldudele ja piirangutele tuginev poliitika on visalt kandnud ka vilja ning ühe inimpõlve jooksul on igapäevasuitsetajate osakaal tõenäoliselt Euroopa madalama suitsetamistasemega riikide seas, ületades isegi 2014.a „Tubakapoliitika rohelises raamatus“ seatud eesmärgi.¹

Keeldude ja piirangute kiuste on positiivsete arengute kõrvale tekkinud arvestatav e-sigarettide must turg. Erinevad andmed² näitavad, et tänaseks on üle 50% tarbitavatest e-sigarettidest ebaseaduslikud. See tähendab, et märkimisväärne osa tarbitavatest e-sigarettidest ei vasta kehtivatele nõuetele ning on seejuures alaealistele kergesti kättesaadavad. See pole enam pelgalt üksikute reeglite rikkumine, vaid mitmetahuline ühiskondlik probleem, mis mõjutab kogu majanduskeskkonda, ettevõtlust ning kahandab riigi maksutulu. Kui tooted on kontrollimata ning ei vasta nõuetele, võib see tuua kaasa ka arvestatavaid kulusid tervishoiusüsteemile, mille katmiseks tuleb omakorda suurendada tervishoiukulutusi ja maksukoormust.

Salakaubandusega võitlemine on riigi, ettevõtjate ja ühiskonna ühine vastutus, mis eeldab senisest terviklikumat ja järjekindlamat sekkumist. Kuigi järelevalve osas on seni tehtud tõhusat ja tihedat koostööd, vajab koostööpõhine mudel jätkuvat prioriseerimist ja edendamist, ka ennetusfaasis. Seda probleemi silmas pidades viib Kaubandus-Tööstuskoda koos Maksu- ja Tolliametiga läbi teadlikkuse tõstmise kampaania „AUS KAUP. AUS MÄNG.“

¹ 2014.a Tubakapoliitika roheline raamat seadis eesmärgiks igapäevasuitsetajate osakaaluks 2025.a 18%-ni (lk 6), kuid viimaste andmete kohaselt oli see 2025.a langenud 13%-ni, olles üks madalaimaid levimusemäärasid Euroopas (OECD / European Observatory on Health Systems and Policies (2025), *Riigi terviseprofiil 2025: Eesti. State of Health in the EU*, OECD Publishing, Paris /European Observatory on Health Systems and Policies, Brussels, lk 4)

² (a) Paesüld, S. (2025). *Eestis keelatud ühekordsete e-sigarettide leviku hindamine Nicorex Baltic OÜ tühja paki uuringu näitel*; (b) Riiklik jäätmete sortimisuuring (2025)

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (edaspidi Kaubanduskoda) seisab selle eest, et Eesti majandus oleks vastutustundlik ja kaubanduskeskkond toimiks ausalt ja läbipaistvalt, turul kehtiksid ühesed reeglid ning ebaseaduslik müük ei kahjustaks ausaid ettevõtteid. Musta turu leviku tõttu on tekkinud põletav probleem alaealiste tarbimisega, kannatab aus ettevõtlus ja vastutustundlike ettevõtjate maine. Kõnealuse probleemi lahendamise tööriistakasti peaksid kuuluma järgmised riigi tasandi tegevused:

1. koostööpõhise järelevalvemudeli prioriseerimine ja jätkuv edendamine, sh selleks vajalike ressursside tagamisega;
2. seadusandlikes protsessides senisest suurema tähelepanu pööramine musta turu ennetamisele;
3. ettevõtjate teadlikkuse tõstmine vastutustundlikust kaubandusest ja vastutusest.

Kaubanduskoda ootab nii täidesaatva kui seadusandliku võimu esindajatelt poliitilist tahet ning konkreetseid samme salaturuga võitlemiseks, mis aitaks kaitsta noori, parandada ühiskondlikku usaldust ning seeläbi toetada läbipaistvat ettevõtluskeskkonda ja majandust tervikuna. Kaubanduskoda saadab selle pöördumisega ühiskondliku signaali, et ebaseaduslik müük ei ole aktsepteeritav, ning et Eesti ettevõtted väärtustavad ausaid kaubandustavasid ja nende kinnistamist.

/allkirjastatud digitaalselt/

Mait Palts, Eesti Kaubandus-Tööstuskoja peadirektor